

Fide Üretiminde Hastalıklar

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в
Пловдив

Дата: 19.02.2018 Брой: 2/2018

Yılın ikinci ayı, fide ayıdır. Fidelerin hastalık ve zararlılardan korunması, sebze yetiştiriciliği teknolojisinin önemli bir unsurudur. Ürettiğimiz fidelerin türü ve kalitesi, ne tür ve ne kadar sebze hasat edeceğimizi belirler.

İyi Tarım Uygulamaları (İTU) toprak ve su kirliliği riski olmadan, iyi bir başlangıç sağlayan, yüksek kalite göstergelerine sahip sağlıklı fidelerin üretimini hedefler. Bu tür fidelerin dikilmesi, kalıcı yerlerine şaşırtıldıktan sonra en az bir bitki koruma ürünü (BKÜ) uygulamasından tasarruf sağlar. Bu nedenle, sağlıklı, zararlısız ve sertleştirilmiş fide üretimi büyük önem taşır.

İTU, fide üretiminin seralarda önceki ürünle birlikte yürütülmesine izin vermez. Bitkilerin çevre koşullarına ilişkin gereksinimleri farklıdır. Patojen ve zararlıların eski bitkilerden fide bitkilerine geçme riski çok yüksektir. Bu

nedenle, fide üretimi, genç bitkilerin biyolojik gereksinimlerine – ışık, sıcaklık, nem – ve fitosaniter gerekliliklere uygun koşulların oluşturulduğu, özel, izole bir fide bölmesinde yürütülmelidir. Fide alanları, önceki vejetasyondan kalan bitki artıklarından, yabani otlardan ve gönüllü bitkilerden temizlenir. Fideler tepsilerde, kasalarda veya saksılarda yetiştiriliyor ve bunlar doğrudan toprak üzerine yerleştiriliyorsa, yüzey iyi tesviye edilmiş olmalıdır. Üzerine, fide kaplarını topraktan izole eden ve patojen ile zararlıların geçişine izin vermeyen bir polietilen film serilir.

Fide üretiminde görülen hastalıklar

Domates fidelerinde kök çürüklüğü, mildiyö, erken yaprak yanıklığı, yaprak küfü ve kurşuni küf görülebilir. Hıyar fideleri külleme ve mildiyö ile bulaşabilir. Biber fideleri ise en sık erken yaprak yanıklığına yakalanır.

Fide kök çürüklüğü

Fideyle yetiştirilen tüm sebze türlerinde – domates, biber, hıyar, patlıcan, marul vb. – görülür. Çeşitli üretim amaçları için fide üretiminde yıl boyunca gelişir. Bitki gelişimi için koşulların elverişsiz olduğu durumlarda – düşük hava ve toprak sıcaklığı, su basması, aşırı azotlu gübreleme vb. – ortaya çıkar. Patojenler, zaten şişmiş tohumları etkileyerek çürümelerine neden olabilir. Bazen henüz toprak yüzeyine çıkmamış çok genç filizlere saldırır ve bunlar çok çabuk ölür. Bu süreçler toprakta gerçekleştiğinden, zarar gözlemlenemez. Bu koşullar altında çıkan fideler zayıf köklenir. *Pythium*, *Phytophthora*, *Fusarium*, *Pyrenochaeta lycopersici* ve *Colletotrichum atramentarium* cinslerine ait, farklı sıcaklık gereksinimleri olan mantarlardan kaynaklanır.

Görüldüğünde, ilk hastalıklı bitkiler fide bölmesinin dışına çıkarılarak imha edilir; hastalıklı bitkilerin bulunduğu alanlar %2'lik bakır sülfat çözeltisi veya amonyum nitrat – 3-4 l/m² – ile ilaçlanır; kalan bitkiler %0.1 Topsin M WP + %0.1 Propamocarb 722 SL (büyüme aşamasına bağlı olarak bitki başına 20-50 ml) karışımı ile sulanır.

Mildiyö (*Phytophthora infestans*)

Hava neminin yüksek olduğu durumlarda bu hastalığın bulaşma riski vardır. Belirtiler, en yaşlı yapraklarda düzensiz şekilli sulu lekeler ve bunların alt yüzeyinde mantarın sporlanması olan seyrek, beyazımsı bir örtüdür. Daha sonra bu lekeler kahverengileşir ve kurur. Şiddetli bulaşma durumunda tüm yaprak kitlesi ölebilir. Yaprak

saplarındaki lekeler kuru, koyu kahverengi; gövdedekiler ise büyük ve sulu olup gövdeyi tamamen sarabilir.

Yüksek hava neminde, üzerlerinde seyrek beyazımsı bir sporlanma görülür.

Ruhsatlı bitki koruma ürünleri (BKÜ): Acrobat R – %0.25; Acrobat Plus WG – 200 g/ha; Valbon – 180-200 g/ha; Verita WG – %0.15; Vincare WG – 200 g/ha; Vitene Triplo R – 400-450 g/ha; Dithane DG – 200 g/ha; Dithane M-45 – 200 g/ha; Equation Pro – %0.04; Karyol Star – 60 ml/ha; Consento SC – 200 ml/ha; Corsate M DF – %0.25; Quadris 25 SC – %0.075; Cupertine M – 400 g/ha; Cuproxat FL – %0.3; Lieto – 40-45 g/ha; Mancozeb 80 WP – %0.25; Manfil 75 WG – 210 g/ha; Bakır oksiklorür 50 WP – %0.25; Melody Compact 49 WG – 185 g/ha; Orvego – 70 ml/ha; Pencozeb 80 WP – 200 g/ha; Pencozeb 75 WG – 210 g/ha; Pergado Cu 27 WG – 500 g/ha; Polyram DF – %0.2; Proxanil – 250 g/ha; Revus 250 SC – %0.05; Ridomil Gold MZ 68 WG – 250 g/ha; Ridomil Gold R WG – 500 g/ha; Sankozeb 80 WP – 200 g/ha; Sinstar – 70-80 ml/ha; Sphinx Extra – 180 g/ha; Funguran OH 50 WP – %0.15; Champion WP – %0.15.

Erken yaprak yanıklığı (*Alternaria porri* f. *sp. solani*)

Bu patojenin bulaşması, yüksek hava nemi varlığında gerçekleşir. Domates ve biber yapraklarında, çapı 5-7 mm'ye ulaşan küçük sulu lekeler belirir. Daha sonra kururlar, koyu kahverengiden siyaha döner, konsantrik bir yapı kazanır, birleşir ve yaprak yanar. Gövde ve yaprak saplarındaki lekeler benzerdir ve karakteristik konsantrik yapıya sahiptir. Yüksek bağıl hava neminde, etkilenen bölgeler mantarın sporlanmasından oluşan siyah bir tabaka ile kaplanır.

Ruhsatlı BKÜ: Acrobat Plus WG – 200 g/ha; Antracol 70 WG – %0.15; Vitene Triplo R – 400-450 g/ha; Dithane DG – 200 g/ha; Dithane M-45 – 200 g/ha; Karyol Star – 60 ml/ha; Consento SC – 200 ml/ha; Corsate M DF – %0.25; Quadris 25 SC – %0.075; Ortiva Top SC – 100 ml/ha; Pencozeb 80 WP – 200 g/ha; Pencozeb 75 WG – 210 g/ha; Polyram DF – %0.2; Ridomil Gold MZ 68 WG – 250 g/ha; Sankozeb 80 WP – 200 g/ha; Sinstar – 70-80 ml/ha; Score 250 EC – %0.04; Cidely Top – 100 ml/ha

Yaprak küfü (*Fulvia fulva*)

Yaprakların üst yüzeyinde, nispeten büyük, düzensiz şekilli ve belirsiz kenarlı açık renkli lekeler belirir. Daha sonra sararırlar. Yüksek hava neminde, alt yüzeyleri mantarın sporlanmasından oluşan açık renkli bir tabaka ile kaplanır; bu tabaka zamanla koyulaşır ve kadifemsi kahverengi olur. Bir yaprakta leke sayısı fazla olduğunda,

lekeler birleşir ve yaprak yanar. Uygun koşullarda bitkiler yapraklarını dökebilir. Hastalık yüksek hava neminde gelişir.

Ruhsatlı BKÜ: Signum – 100-150 g/ha; Sinstar – 70-80 ml/ha; Cidely Top – 100 ml/ha.

Kurşuni (Botrytis) küf (Botrytis cinerea)

Bitkileri tüm gelişim aşamalarında etkiler. Yaprak saplarında ve yaprak ayası uçlarında açık kahverengi, uzun lekeler belirir. Yüksek hava neminde, lekeler bol miktarda gri-kahverengi miselyum ve mantar sporlanması ile kaplanır. Hastalığın gelişimi için uygun ortam yüksek hava nemidir.

Ruhsatlı BKÜ: Arvax 50 WG – 150-200 g/ha; Driza WG – 150 g/ha; Prolectus WG – 120 g/ha; Rebut WG – 150-200 g/ha; Signum – 100-150 g/ha; Fontelis SC – 240 ml/ha.

Hıyar mildiyösü (Pseudoperonospora cubensis)

Bu hastalık, hıyar yetiştiriciliğinde tüm vejetasyon dönemi boyunca büyük öneme sahiptir. Yaprakların üst yüzeyinde, damarlarla sınırlanmış, düzensiz şekilli sarımsı lekeler belirir. Yağışlı havalarda sulu olurlar ve alt yüzeyleri mantarın sporlanmasından oluşan seyrek gri-mor bir tabaka ile kaplanır. Daha sonra lekeler büyür, birleşir ve tüm yaprak yanar. Fide bölmesindeki hava nemi yüksekse, hastalık kısa sürede tüm bitkiyi kaplayabilir ve verimi ciddi şekilde azaltabilir.

Ruhsatlı BKÜ: Aliette Flash – %0.3; Bordo Bulamacı 20 WP – 375-500 g/ha; Verita WG – %0.15; Galben 8 M 65 – %0.25; Equation Pro – %0.04; Infinito SC – 120-160 ml/ha; Corsate M 44 WG – %0.3; Corsate Z DF – %0.25; Kocide 2000 WG – 100-155 g/ha; Quadris 25 SC – %0.075; Mancozeb 80 WP – %0.25; Polyram DF – 180-200 g/ha; Ridomil Gold M